

πρόσωπα

συνέντευξη: Σοφία Κωνσταντινίδου
φωτογραφίες: Κατερίνα Βάκια

ΕΠΙΛΟΓΕΣ 4-00

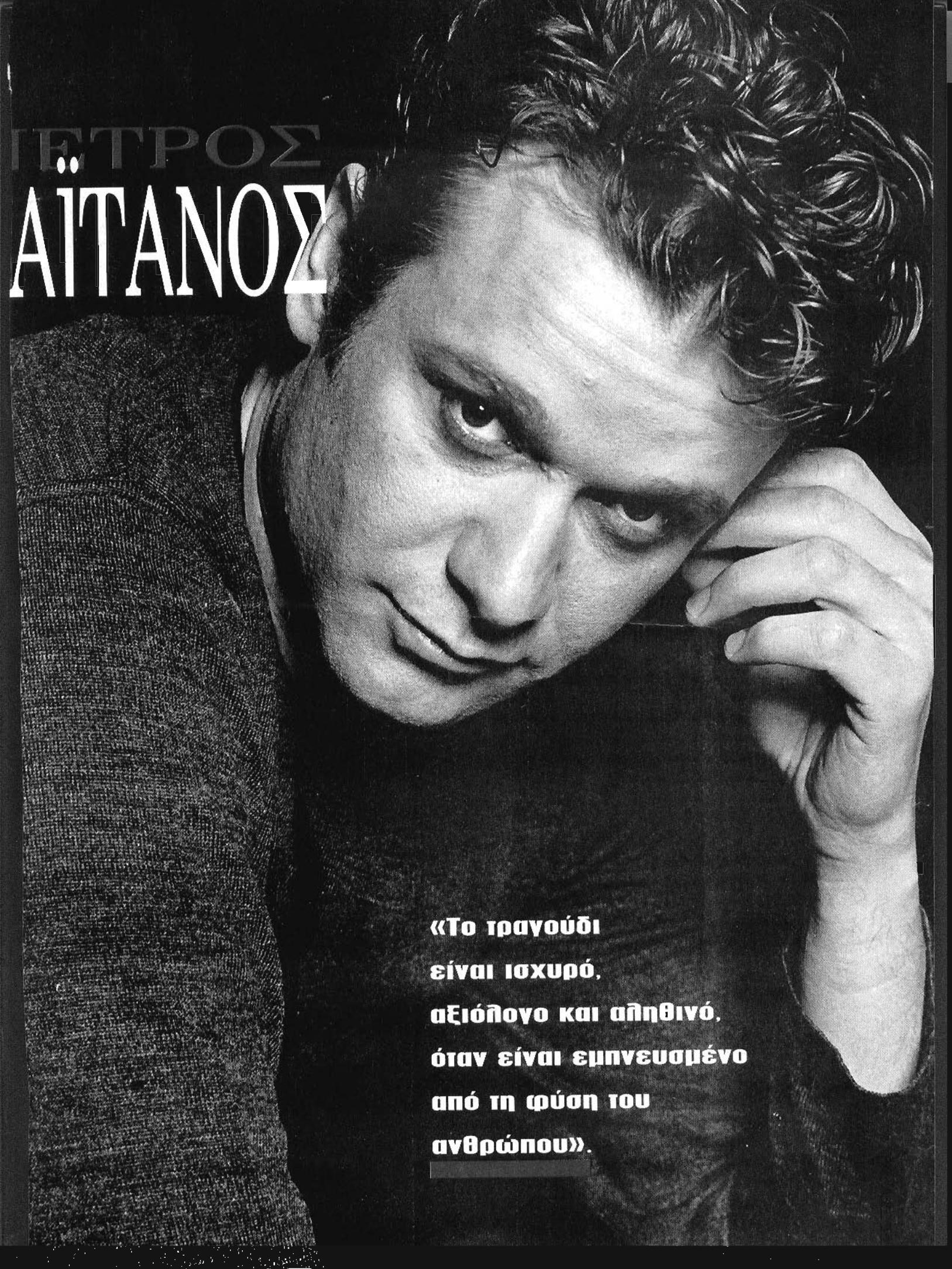
Τραγούδια μακεδονίτικα «σαν τα κρύα τα γερά»

Καθαρή, στενιόρεια φωνή, επιβλητική, ώριμη και νεανική μαζί. Φυσιογνωμία που αποπνέει ηρεμία, γαλήνη, θετική ενέργεια. Γεννήθηκε και μεγάλωσε σε ένα χωριό της Δράμας, μέσα στο πράσινο, με την ανάσα της γης και του αέρα να πλουτίζουν τη ζωή του. «Αγαπώ πολύ το χωριό μου και είμαι πολύ ευτυχισμένος που γεννήθηκα και μεγάλωσα σε επαρχία, σε χωριό», πέει δίχως να προετοιμάσει διάλογο την απάντησή του. Τραγουδά με ένα σπάνιο, θείο ταλέντο που χρησιμοποιεί με τον κα-

πλύτερο τρόπο. Από το ξεκίνημά του συνέδεσε το όνομά του με την ερμηνεία παραδοσιακών τραγουδιών και θρησκευτικών ύμνων. Και αυτό τότε απλή ίσως και σήμερα δεν ήταν η πιο εύκολη επιλογή. Και όμως με τα «δύσκολα» και με πολλή δουλειά κατάφερε και έγινε τόσο αγαπητός όσο πίγιοι συνάδελφοί του. Σήμερα ο Πέτρος Γαϊτάνος μιλά αποκλειστικά στις «Επιλογές» για τα παραδοσιακά τραγούδια που τόσο υπέροχα ερμηνεύει απλά και για το νέο του δίσκο «Σαν τα κρύα τα γερά», που θα κυκλοφορήσει αύριο και στον οποίο τραγουδά αγαπημένα μακεδονίτικα τραγούδια.

ΙΕΡΤΡΟΣ ΑΙΤΑΝΟΣ

«Το τραγούδι
είναι ισχυρό,
αξιόλογο και αληθινό,
όταν είναι εμπνευσμένο
από τη φύση του
ανθρώπου».

«Έχω επηρεαστεί πολύ από τα ακούσματα στο χωριό μου, από τις γιορτές, τους ύμνους, τους γάμους, τα πανηγύρια, από όσα έχω βιώσει στα παιδικά μου χρόνια».

- Τι θυμάσαι από τα χρόνια που έζησες στο χωριό σου;

Π.Γ.: Γεννήθηκα και μεγάλωσα σε ένα χωριό της Δράμας, τα Κοκκινόγεια. Χρόνια δουλειάς στις αγροτικές δουλειές, οι γονείς μου και όλη η οικογένεια ασχολούμαστε με την καλλιέργεια του καπνού και αυτό μου έκανε πάρα πολύ καλό. Θυμάμαι ότι πήγαινα στο σχολείο από Σεπτέμβριο μέχρι Μάιο και από κει και πέρα δεν κάναμε

διακοπές, μπαίναμε στα χωράφια και βγαίναμε, όταν ήταν να ξαναπάμε στο σχολείο. Λέω ότι αυτό ήταν πολύ καλό, γιατί με έκανε δυνατό για τη μετέπειτα ζωή μου, κατάλαβα τι σημαίνει δουλειά, τι σημαίνει δουλεύω και βγάζω κάποια χρήματα για να συντηρηθώ και έτοι ποτέ δεν φοβήθηκα τη δουλειά, ποτέ δεν πελάγωσα. Πέρα όμως από αυτό, κυρίως η επαφή και η σχέση με τη φύση ήταν για μένα που μεγάλωσα στο χωριό μου ένα μοναδικό βίωμα. Έζησα αυτό το βασιλείο της φύσης, που είναι ίσως ότι πιο όμορφο υπάρχει στην επίγειο ζωή μας. Θυμάμαι τα παιχνίδια στο χωματόδρομο, το κολύμπι στο ποτάμι, το σχολείο μας που ήταν μέσα στα δέντρα, ακόμη και το σπίτι μας ήταν πνιγμένο στα δέντρα. Όλο υπτό, σαν το σκεφτείς, είναι φαβερό, είναι ένας παράδεισος. Το χωριό μου δεν το αλλάζω με τίποτα, υπάρχουν σίγουρα και άλλα, ίσως πολύ ωραιότερα μέρη, όμως εγώ δύο τον παρόδεισό μου τον έχω εκεί μέσα.

- Έχετς καθοριστικά και μουσικά βιώματα από την παιδική σου ηλικία;

Π.Γ.: Ναι! Έχω επηρεαστεί πολύ από τα ακούσματα που είχα στο χωριό μου, από τις γιορτές, τους ύμνους, τους γάμους, τα πανηγύρια, όλο όσα έχω βιώσει στα παιδικά μου χρόνια. Νομίζω ότι τα ακούσματά μου εκεί ήρθαν από το δημοτικό τραγούδι και τη βυζαντινή μουσική. Από τον παππού μου που άκουγε βυζαντινή μουσική -ήταν πρόσφυγας Πόντιος- και επίσης από τα δημοτικά τραγούδια που άκουγα στο χωριό.

- Ήσουν από τους πρώτους, πολύ νέους σε ηλικία, καλλιτέχνες που ασχολήθηκαν με το βυζαντινό και παραδοσιακό τραγούδι. Ήταν πρωτόγνωρο αυτό στην αρχή;

Π.Γ.: Δεν ξέρω, εγώ ποτέ δεν θέλησα να το αντιμετωπίσω έτσι. Καταλαβαίνω βέβαια τι λες, ίσως στην αρχή να ήταν πιο δύσκολα, ίσως κάποιοι αρχικά έβλεπαν πολύ περίεργο το να ασχολείται

ένας νέος άνθρωπος με το παραδοσιακό και το βυζαντινό τραγούδι, όμως τελικά αυτό που υπερίσχυσε είναι η αγάπη του κόσμου γι' αυτή τη μουσική. Αυτό που εισέπραξα και εισπράττεω ακόμη είναι ότι αρέσει στον κόσμο το ότι ένας νέος άνθρωπος τα τραγουδά. Έτσι ίσως ήταν πολύ εύκολα να ανακαλύψουν ξανά το παραδοσιακό τραγούδι κάποιοι που το είχαν αδικήσει και το είχαν έχασμένο...

- Στον καινούργιο σου δίσκο, που του έδωσες τον τίτλο «Σαν τα κρύα τα νερά», τραγουδάς τώρα πια αποκλειστικά δημοτικά τραγούδια της Μακεδονίας.

Π.Γ.: Πρόκειται για τραγούδια από την ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας, την Κοζάνη, τη Βέροια, τη Χαλκιδική, τις Σέρρες, την Καβάλα... Είναι τραγούδια πολύ αγαπημένα, όπως «Τώρα τα πουλιά», «Άνοιξαν τα δέντρα ούλα», «Βιργινούδα», «Μήλο μου κόκκινο», «Η Άννα» και πολλά ακόμη...

- Τα οποία πώς τα βρήκες ή πώς τα διάλεξες;

Π.Γ.: Την επιλογή και την έρευνα την κάναμε με τη Φεβρωνία Ρεβύνθη, η οποία ασχολείται πολλά χρόνια μέσα από παραγωγές και από το ραδιόφωνο, με προσωπική μελέτη και έρευνα στο χώρο του δημοτικού τραγουδιού, και τον Νίκο Φιλιππίδη, που είναι μουσικός και ενορχηστρώνει το δίσκο αυτό.

- Ποια ήταν η βασική ιδέα;

Π.Γ.: Νομίζω η ίδια που έχω στο μιαλό μου κάθε φορά που κάνω έναν δίσκο με παραδοσιακά τραγούδια. Κάθε φορά προσπαθώ να έχω ως καταλύτη σε όλο το υλικό και βασικό στοιχείο των έρωτα, γιατί τα ερωτικά παραδοσιακά τραγούδια είναι αυτά που αφορούν περισσότερο τις νέες γενιές. Υπέρχει τίποτε πιο διαχρονικό από τον έρωτο;

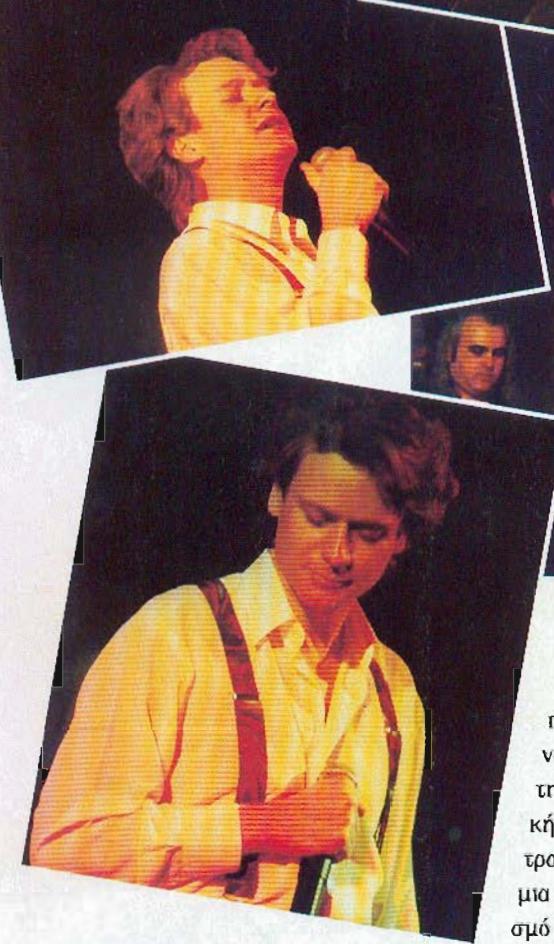
- Ποια αξία μπορούν να έχουν σήμερα τα τραγούδια που η ηλικία τους χάνεται στα βάθη των αιώνων;

Π.Γ.: Τεράστια! Είτε έτοι είτε αλλιώς, το τραγούδι είναι ισχυρό, αξιόλογο και αληθινό, όταν είναι εμπνευσμένο από τη φύση του ανθρώπου. Και όταν μιλάμε για τραγούδια παραδοσιακά, μιλάμε για τραγούδια που είναι εμπνευσμένα από τη φύση του ανθρώπου, μέσα στα χρόνια και την κοινωνία όπου γεννήθηκε. Είναι τραγούδια που μέσα τους περνούν τα χρόνια, οι σιώνες. Για να καταλάβεις, μέσα στο δίσκο «Σαν τα κρύα τα νερά» υπάρχει ένα τραγούδι που είναι από την εποχή του Μεγάλου Αλεξανδρού. Ένα τραγούδι που το μέλος του το χρέιειν οι γυναίκες εκείνη την εποχή μετά από μία νίκη σε μία μάχη. Κατόπιν ο Αλέξανδρος, για να τις τιμήσει, τις έδωσε να φορούν μια περικεφαλαία, όπως και οι πολεμιστές.

- Τι νομίζεις ότι προσφέρει η δική σου παρουσία στο παραδοσιακό τραγούδι;

Π.Γ.: Ελπίζω ότι είμαι ένα καλό σημείο αναφοράς για τους νέους,

πρόσωπα

όσον αφορά το δημοτικό τραγούδι. Μακάρι μέσα από τη δική μου παρουσία να ακούν και να αγαπούν περισσότερο την παραδοσιακή μουσική. Επίσης πιστεύω ότι τα τραγούδια αυτά αποκτούν μια καινούργια, με σεβασμό και αγάπη αν θέλεις, νέα ερμηνεία.

- Τι εννοείς, δταν λες «με σεβασμό και αγάπη»;

Π.Γ.: Κοίταξε, αν δει κάπιοις τις μέχρι τώρα σχετικές δουλειές μου στη δισκογραφία, θα ακούσει καλοφτισμένες ενορχηστρώσεις από ανθρώπους πολύ αξιόλογους, θα ακούσει να παιζουν κορυφαίοι παραδοσιακοί μουσικοί. Το τελικό ηχητικό αποτέλεσμα νομίζω ότι είναι πολύ αξιόλογο, άλλου επιπέδου και άλλης σξίας, γιατί πολλές φορές στις μέρες μας τα παραδοσιακά τραγούδια κακοποιούνται με κακές ηχογραφήσεις, ενορχηστρώσεις και εκτελέσεις. Κάτι ακόμα που θέλω και προσπαθώ να γίνεται πάντα είναι να υπάρχει μέσα στο cd ένθετο με αναλυτικά στοιχεία για τα τραγούδια και τις περιοχές. Να σου δώσω ένα παράδειγμα: στο ένθετο του νέου δίσκου μπορεί να διαβάσει κάπιοις την ιστορία - που είναι πραγματική - της «Γερακίνα». Μου φαίνεται ότι είναι σημαντικό και ενδιαφέρον για έναν ακροατή να μαθαίνει ότι η Γερακίνα που ακούει και ξέρει τόσα χρόνια ήταν ένα κορίτσι 16 χρονών, η οποία έπεσε σε ένα πηγάδι και πνίγηκε. Ο αγαπημένος της πήγε να τη σώσει και επειδή δεν τα κατάφερε, μετά τρεις μήνες από τη μελαγχολία του πέθανε και αυτός. Αυτήν λοιπόν την ιστορία, που διαδραματίστηκε κάποτε στην περιοχή της Νιγρίτας Σερρών, οι κάτοικοι του τόπου την έκαναν τραγούδι.

- Σε βοηθάει να τραγουδάς με διαφορετικό τρόπο, αν ξέρεις την ιστορία ενός τραγουδιού;

Π.Γ.: Βέβαια! Τα τραγούδια αυτά είναι κομμάτι της ιστορίας ενός τόπου. Είναι πολύ σημαντικό για τον ερμηνευτή που θέλει να ερμηνεύει την ιστορία και τη διάθεση των ανθρώπων που ολοκλήρωσαν αυτά τα τραγούδια να μπαίνει στο αίμα, τις φλέβες αυτού του πράγματος. Γυρνώντας πάλι στο ίδιο παράδειγμα, η «Γερακίνα», όπως την ξέρουμε όλοι από το σχολείο, έχει φτιαχτεί μέσα από έναν δυτικό

τρόπο, για να γίνει ίσως πιο εύληπτη από τα παιδιά. Η «Γερακίνα» που θα ακούσεις εδώ δεν είναι αυτή. Είναι ελαφρώς μεταλλαγμένη σε ό,τι αφορά την παραδοσιακή μορφή της. Αυτή η μορφή όμως μέσα από τα μόρια, τα γυρίσματα και τη μελωδία που έχει δείχνει ότι η «Γερακίνα» δεν είναι απλώς ένα χαρούμενο αλλά ένα θλιμένο τραγούδι για μία αληθινή συγκλονιστική ιστορία.

- Ποια είναι τα δημοτικά τραγούδια που θυμάσαι από παιδί και ποιος τραγουδούσε περισσότερο στην οικογένειά σου;

Π.Γ.: Τραγουδούσαν ο πατέρας μου και η μητέρα μου, με καταγωγή από τον Πόντο και από τη Σμύρνη. Θυμάμαι κάποια τραγούδια: το «Ένα καράβι από τη Χίο» ή τη «Ροσούλενα», που δεν την έχω πει ακόμη σε δίσκο. Θυμάμαι πολύ έντονα και τα δημοτικά τραγούδια που ακούγαμε στο σχολείο, οι δάσκαλοι μας τα έβαζαν να τα ακούμε από δίσκους και μαθαίναμε να τα χορεύουμε. Έτσι θυμάμαι τη «Γερακίνα», τα «Έχε γεια, Παναγιά» και πολλά ακόμη.

- Τώρα που έκανες και έναν ολοκληρωμένο δίσκο με δημοτικά της Μακεδονίας, σε τι θα έλεγες ότι διαφέρουν τα τραγούδια της Μακεδονίας από αυτά των άλλων περιοχών;

Π.Γ.: Η Μακεδονία έχει μια ιδιομορφία, όσο μπορώ να την αντιληφθώ, έχει ένα φως και μία ιστορικότητα, μία λυρικότητα και δύλα αυτά συνδυάζονται πολύ παράξενα αλλά και πολύ όμορφα. Αυτό δες το από το χάλκινα που «άνθισαν» εδώ, είναι ζεστά και σκληρά όργανα μαζί, επικά. Τα μουσικά όργανα στη Μακεδονία έχουν το δικό τους ιδιαίτερο ύχο: το κλαρίνο, για παράδειγμα, στη Μακεδονία ηχεί ολλιώς. Το ντασούλι ακόμη έχει πολύ χαρακτηριστικό ύχο, είναι πιο «ανδροπρεπές» από το τουμπελέκι και κάποια άλλα κρουστά που χρησιμοποιούνται σε άλλες περιοχές. Εδώ λοιπόν υπάρχει μια αδρότητα, που μέσα της κρύβει ένα βαθύ λυρισμό, υπάρχουν ήχοι και ρυθμοί γεμάτοι δύναμη και καθαρότητα!